

HANDLINGSPLAN FOR

NHF REGION INNLANDET

PERIODEN 2016 – 2020

INNHold:

SIDE 4	DEL 1 – STRATEGIPLAN – GRUNNLAGET
SIDE 6	DEL 2 – FRAMTIDSBILDENE
SIDE 8	DEL 3 – HANDLINGSPLAN FOR BARNEHÅNDBALL 2016-2020
SIDE 15	DEL 4 – HANDLINGSPLAN FOR UNGDOMSHÅNDBALL 2016-2020
SIDE 22	DEL 5 – HANDLINGSPLAN FOR DIVISJONSHÅNDBALL 2016-2020
SIDE 27	DEL 6 – HANDLINGSPLAN FOR DOMMERUTVIKLING 2016-2020

DEL 1 - STRATEGIPLAN 2015-2017 - GRUNNLAGET

Strategiplanen er det overordnede styringsverktøyet for Norges Håndballforbund. Strategiplanen anno 2015 er vedtatt på Håndballtinget 8.-10. mai 2015 i Sandefjord.

FORMÅL

Norges Håndballforbund skal lede, utbre, ivareta og utvikle håndballidretten i Norge, samt bidra aktivt til utviklingen internasjonalt.

VISJON

HÅNDBALL FOR ALLE

Norsk håndball skal oppleves som en energisk og utviklende trenings- og kampaktivitet der spillere, trenere, dommere, ledere og foreldre deltar aktivt, og kampene følges av et entusiastisk publikum og engasjerte medier.

VERDIER

Norsk håndball skal bygge på og kjennetegnes ved: *Den enkeltes stolthet og engasjement for idretten vår.* Alle i norsk håndball etterlever våre felles verdier i all virksomhet og aktivitet for norsk håndball *på og utenfor* banen.

Begeistring:

- For Norges Håndballforbunds posisjon og samfunnsoppgaver.
- For andres innsats for norsk håndball.
- I din egen utøvelse av oppgaver for norsk håndball.

Innsatsvilje:

- I gjennomføringen av oppgaver hver og en har påtatt seg for norsk håndball som tillitsvalgt og ansatt, som trener, spiller og dommer.

Respekt:

- For organisasjonens lover, regler og beslutninger.
- For hverandre som medlemmer, spillere, trenere, dommere, ledere og ansatte.
- For hverandres meninger og synspunkter.
- For ulik kultur, etnisitet og seksuell orientering.
- For samfunn og miljø i lokal, nasjonal og internasjonal sammenheng.

Fair Play:

- I utøvelsen av spillet.
- I utøvelsen av alt arbeid for organisasjonen som tillitsvalgt, ansatt, og dommer, trener og spiller.

Profil for de fire aktivitetsnivåene:

Håndballaktiviteten skal ha en klar profil for de fire ulike aktivitetsnivåene.

DEL 2 - FRAMTIDSBILDET (Visjonære mål for 4 tingperioder)

Medlemmer – NHFs tilbud

- Norges Håndballforbund skal være en pådriver for allsidighet og mestring innen idretten, for å utvikle barn og unge til å like fysisk aktivitet, trening og konkurranse.
- Medlemmer på alle nivåer skal ha et idrettslig og sosialt tilbud som resulterer i at mange ønsker å bli medlem, og at de fleste blir lenge i norsk håndball som utøvere og ledere.
- Medlemmene skal kunne drive håndball innendørs, beach håndball og alternative håndballaktiviteter, og få muligheter til å utvikle seg opp mot det potensialet den enkelte har og ønsker.

Organisasjonen

- NHFs verdier: Begeistring, Innsatsvilje Respekt og Fair Play er grunnleggende for arbeidet i alle deler av organisasjonen.
- NHFs organisasjonsnormer er retningsgivende for al ledelse av norsk håndball – på alle nivåer.
- NHF skal fremstå med profesjonalitet i organisasjonen.

Klubbene

- Klubbene gir medlemmene tilbud om kvalitative og utviklende håndballaktiviteter.
- Klubbene får tilbud om bistand til organisering og utvikling.
- Klubborganiseringen gir mulighet til stor grad av frivillighet innen de fleste områder av klubbens drift med mulighet til begrenset tidsforbruk.
- Eierforholdet til klubbene varierer, fra medlemseid til et profesjonelt eierskap.

Håndballidretten - Breddehåndball

- Håndball som fysisk aktivitet er basis for alle idretter og som sosial læringsarena.
- Breddehåndballen er grunnlaget for utvikling av talenter til topphåndballen.
- Breddehåndballen for alle (alders-)grupper har de nødvendige rammebetingelser i form av kompetanse, personer, anlegg og økonomi.
- Håndballtilbudet er mangfoldig hva angår inkludering og aktivitetsformer.
- Alle har et tilbud om håndballaktivitet på et mosjonsnivå som bidrar til å bedre den enkeltes fysiske form. Dette også som et bidrag til en bedre folkehelse.
- Alle skoler og skolefritidsordninger gir tilbud om håndballaktivitet.

Håndballidretten – Beachhåndball

- Beachhåndball er en betydelig aktivitet som egen idrettsgren med serier, turneringer, samt regionale og sentrale mesterskap.
- Landslagene hevder seg i toppen internasjonalt.
- Det er gjennomført kurs og utdanning for trenere, spillere og dommere med deltakelse fra alle regionene.
- Utdanningen innenfor Beach håndball er inkludert i øvrig utdanning.
- Antallet spillere er økt betydelig i alle regioner og aldersgrupper.

Håndballidretten - Topp håndball

- Topp håndballen er i en særstilling som stor underholdningsidrett.
- Eliteserien kvinner og menn drives som merkevare der klubbene er profesjonelle på alle områder og har bærekraftige rammebetingelser.
- Beach håndball er en betydelig gren med nasjonal serie og nasjonalt mesterskap.
- Landslagene hevder seg i toppen internasjonalt.
- NHF er organisert slik at drift og utvikling av topp håndballen blir ivaretatt og er i kontinuerlig utvikling.

Kommersialisering

- NHF skal være det mest lønnsomme sponsorobjektet innen norsk idrett.
- NHF skal være innovative og tilby lyd og bilde fra både topp- og breddearrangementer i Norge på alle kommunikasjonsplattformer.
- NHF skal fremstå med et attraktivt image som motiverer spillere, ledere, trenere, tillitsvalgte og ansatte i alle aldre til å promotere NHF overfor sine omgivelser.

Økonomi - overordnet

- Økonomien i norsk håndball har sikret utviklingen og utbredelsen av både innendørs håndballen og Beach håndballen.
- Sentrale og regionale inntekter kanaliseres i organisasjonen i forhold til ressursbehovet i prioriterte oppgaver.

Anlegg

- Det er tilstrekkelig spille- og treningsflater for all håndballaktivitet.
- Topp håndballen spilles i arenaer tilpasset vår posisjon som dominerende underholdningsidrett.
- Det finnes ulike eier- og driftsmodeller der klubbene i økende grad har overtatt driftsansvaret enten på heldag eller etter skoletid.
- Halleie er gratis for barne- og tenåringsaktiviteten.

Kommunikasjon/media

- TV plattformer i endring.
- Sosiale mediers utvikling, bruk og posisjon.
- Internettets utvikling med hensyn til innhold, mangfold og den enkeltes skreddersøm.

DEL 3: HANDLINGSPLAN BARNEHÅNDBALL PERIODEN 2016 – 2020

NHF REGION INNLANDET

Håndball for alle!

INNLEDNING

Denne handlingsplanen skal være et styringsverktøy for kommende tingperiode, både for regionsstyret, administrasjonen i regionen, utvalg og klubber.

NFHs strategiplan er overordnet og detaljert. Med bakgrunn i dette så har Regionstyret valgt å la den regionale handlingsplanen være en angivelse av hvilke fokusområder vår region særlig må innrette arbeidet mot for kommende tingperiode for å nå målsetningene innen barnehåndballen. Handlingsrommet for nye tiltak har sine begrensninger økonomisk, men vi tror det er mulig å bedre produktet gjennom tettere dialog/samarbeid med klubbene, trenere og andre ressurspersoner. Det regionale budsjettet vil endres underveis i perioden, avhengig av aktiviteten og resultater av det som gjøres.

VISJON FOR NHF REGION INNLANDET

«Håndball for alle» legger listen for visjonen. Hvis alle klubber øker fokuset og eierskapet til barnehåndballen, bedre de egne forutsetninger for å lykkes som klubb over tid. NHF Region Innlandet ønsker at klubbene organiserer seg med en egen barnehåndballavdeling, på lik linje med junior og seniorgruppene. Region Innlandet ønsker å påvirke klubber til å investere i barnetrenerne, skal man lykkes med å beholde barna i klubben øker sannsynligheten for det hvis man har kompetente trenere.

Målet for Barnehåndballen i Region Innlandet 2016 – 2020

NHF Region Innlandet har et mål om at det skal være:

- 400 lag påmeldt i Isbjørnserien sesongen 2019/2020
- 200 lag i Aktivitetsserien i sesongen 2019/2020
- 80 lag i 12-års seriene i sesongen 2019/2020

Måltall 2016 – 2020

	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
G6	0	10	15	20	25
G7	23	25	28	31	35
G8	26	28	31	34	37
G9	20	22	25	27	31
J6	0	15	26	34	44
J7	60	64	68	70	77
J8	60	64	68	70	77
J9	56	60	64	67	72
SUM	245	288	324	354	400

	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
G10	30	32	34	36	39
G11	12	16	19	23	29
J10	50	53	56	58	66
J11	50	54	56	58	66
SUM	142	155	165	177	200

	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
G12	11	15	17	20	22
J12	41	45	47	49	58
SUM	52	60	64	69	80

	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
SUM	439	497	553	600	680

Delmålene for barnehåndballen omhandler flere elementer som må fungere om skal man lykkes ned å nå målet. Her er de viktigste:

- Øke antall lag/spillere som utøver håndball i regionen i samarbeid med klubbene (må realitetsjusteres hvert år)
- Forankre viktigheten av eierskap til barnehåndballens betydning for klubbene
- Øke kompetanse på trenerne i barnehåndballen i samarbeid med klubbene gjennom flere temakvelder, kurs-/utdanningstilbud.
- Bedre informasjonsflyten mellom regionen, klubber og ressurspersoner.
- Få etablert et operativt fagteam innen barnehåndballen.
- Styrke arrangementene gjennom kursing/opplæring av arrangører/ressurspersoner.

Generelt så er ønsket at flere barn og voksne skal bli ambassadører for sporten vår, for å lykkes med dette må NHF Region Innlandet i samarbeide med klubber og trenere ta godt vare på alle som kommer innom hallene for å prøve håndball.

ORGANISERING

Barnehåndballutvalget

Her vil de overordnede politiske prosessene rundt barnehåndballen i regionen diskuteres og nedfelles, utvalget har en direkte link til styret i NHF Region Innlandet. Utvalget oppnevnes av styret og har et styremedlem som leder. Utvalget vil bestå av leder og 4 personer.

Fagteam Barnehåndball

Under Barnehåndballutvalget finner vi Fagteam Barnehåndball, det er den operative delen. Fagteamet skal bestå av 5 personer:

- Barnehåndballansvarlig i NHF Region Innlandet
- To medlemmer fra Hedmark
- To medlemmer fra Oppland

Oppgaver for Fagteamet:

- Besøke klubber/håndballskoler/kamprunder/turneringer o.l
- Legge til rette for utdanning/kurs/temakvelder etc.
- Bindeleddet mellom klubber i sonen og regionen
- Formidling av informasjon

Fagteamets oppgaver er å komme tettere på klubbene. Dette slik at vi kan påvirke og bistå klubbene med å øke fokuset på barnehåndballen. Målet er flere spillere og lag, det krever forståelse og eierskap til hvordan man skal jobbe med barnehåndball i klubb.

STATUS I DAG

Det har ikke vært en økning i antall lag de siste sesongene som ønsket. Det kan virke som at situasjonen er stabil og at det trengs en oppfriskning av konsept, innhold og tilstedeværelse før man igjen kan se flere lag i barnehåndballen. I tillegg sliter vi med fraflytting fra bygdene i regionen vår, dette påvirker rekrutteringsgrunnlaget vårt. Guttehåndballen er igjen de som sliter mest med rekrutteringen. Under følger tiltak i perioden.

TILTAK BARNEHÅNDBALLEN PERIODEN 2016 - 2018

1 – Tettere på klubbene

Regionen ønsker at flere klubber/ressurspersoner skal være så godt forberedt som mulig før sesongen starter. Det må skapes flere møteplasser og dialogen mellom klubber og region bedres.

- Oppstartsmøter i flere soner hvor regionen, klubber, trenere og oppmenn møter opp for informasjon og dialog rundt barnehåndballen. Målet er at ALLE trenere, oppmenn og ressurspersoner klubbene har rundt barnehåndballen skal stille på disse møtene.
- Informasjonsinnhenting er viktig for å ha best mulig grunnlag før man gjøre beslutninger vedrørende alt rundt barnehåndballen. Regionen ønsker å være tettere på klubbene gjennom besøk, kursing/opplæring, spørreundersøkelser og telefonsamtaler.

- IT-programmer og oppdateringer av disse er et viktig element i informasjonsflyten. Klubbene må oppdatere riktige personopplysninger i de rette programmene slik at informasjon kommer til rett person – Regionen må oppfordre klubbene til å bruke disse
- systemene på en best mulig måte, slik at informasjon kommer fram til rett person til rett tid.
- Informasjonsmaterialet om barnehåndballen skal produseres opp på nytt. Det kommer en oppfriskning på regelverket og ikke minst en forklaring av begreper og intensjonene med barnehåndballen.

Målsetningen med «tettere på klubbene» er å innhente og spre relevant informasjon mellom partene på en bedre måte. Regionen ønsker å bedre informasjonsmaterialet foran hver sesong og legge til rette for flere møtepunkter mellom partene. Møtepunkter og oppmøte fra klubbene er avgjørende for at barnehåndballen skal utvikle seg videre i regionen.

2 – Organisering av klubb

Gjennom muligheten for flere møtepunkter mellom region og klubb, forventer vi at budskapet om økt fokus på barnehåndballen blir hørt. Vi håper dette kan bidra til utvikling og økt fokus på barnehåndballen i klubb. Regionen ønsker å jobbe for at klubben setter fokus på følgende, og vi kommer til å vektlegge dette under våre besøk:

- Øke fokuset og prioriteringen av barnehåndballen. Her ligger nøkkelen til flere medlemmer og ikke minst til en stor gruppe voksne familiemedlemmer. Barnehåndballen bør inn i klubben/styret på lik linje med junior og senior håndballen.
- Nytt medlem inn i klubben – Barnehåndballansvarlig. Det er vår anbefaling at klubber som ikke har dette, prøver å finne riktig person for denne rollen.
- I tillegg bør det opprettes et team rundt barnehåndballansvarlig som jobber med:
  - Rekruttering / SFO / Skoler
  - Håndballskoler
  - Trenere / Kurs / Utdanning
  - Barnehåndball relaterte muligheter og utfordringer

Organisering av klubb kan gjøres på flere måter, avhengig av klubbens størrelse og sammensetning. Regionen ønsker primært å øke klubbenes bevissthet på at økt fokus rundt barnehåndballen, kan gi klubbene større muligheter for å lykkes å vokse som klubb.

3 – Kamper og spilltilbud

Regionen jobber hele tiden for at spilltilbudet skal være så godt som mulig. Våre hovedutfordringer er klasser med få lag og store reiseavstander, i tillegg kan hallkapasiteten gi oss utfordringer. Gjennom tettere dialog med klubbene, håper vi å bedre spilltilbudet. Fokus vil være:

- Oppstartsmøter, innhente og formidle informasjon
- Teste nye måter å løse avvikling av spillrunder på. Denne sesongen tester vi ut 3 runder for 6-åringene med påmelding per runde. Gir lagene større fleksibilitet til å spille kamper når det passer dem. Det kan hende dette blir testet ut på andre klasser i perioden.
- Turneringshelger for 12 åringer, lage seriespill i utvalgte helger som er lagt opp som en turnering. Igjen større fleksibilitet og mindre beslag på antall helger for familiene kan være en avviklingsform i løpet av perioden.
- Test av ukekamper for 12/14 års klassen

Vi tar utgangspunkt i spilltilbudene slik det er i sesongen 2016/2017 og utvikler spilltilbudet herfra:

6 åringer:

Det spilles Firerhåndball på tvers av vanlig håndballbane (20x12 meter).

Gutter og jenter kan spille på samme lag. Det tilbys inntil 3 kamper per kampdag.

For 6 åringer er det satt opp 3 spilledager i løpet av sesongen. Det er påmelding til hver runde.

Ingen dispensjoner for overårige spillere.

7 – 9 åringer:

Det spilles Firerhåndball på tvers av vanlig håndballbane (20x12 meter).

Isbjørnserien settes opp med rene gutte- og jenteavdelinger. Hovedregelen er 3 kamper per kampdag, men unntak kan forekomme. 6 spilledager for 7 åringer og 7 spilledager for 8-9 åringene.

10-11 åringer:

Det spilles Sekserhåndball på full bane med nedsenket tverrlegger (30 cm). Det gjennomføres 8 spilledager i løpet av sesongen. Lagene tilbys 2 eller 3 kamper per kampdag. Aktivitetsserien settes opp med rene gutte- og jenteavdelinger.

12 åringer:

For jenter meldes det på til seriespill med geografiske oppsatte avdelinger. Vinnerne av hver avdeling kåres til Seriemester.

For gutter avgjøres avviklingsformen når påmelding foreligger og lagene har kommet med sine innspill.

Seriene avsluttes med sluttspill 1-2 april 2017. Vinner av sluttspillet kåres til Regionmester.

4 – Arrangement og opplevelser

Region fikk en gruppe studenter på HIL til å undersøke våre Isbjørnarrangementer – tilbakemeldingene var gode. Vi har mange gode arrangørklubber i vår region, men vi ønsker fortsatt å bedre arrangementene/opplevelsene rundt Isbjørnserien, Aktivitetsserien og 12 års rundene.

- Finne samarbeidspartner/sponsor som ønsker å bidra til utvikling av arrangementet.
- Bedre informasjon/kursing av klubber som skal arrangere kamper for spillere i alderen 6-12 år. Region ønsker en «rødere tråd» slik at vi kan heve snittet på opplevelsene. Gode arrangement gir ofte bedre opplevelser for spillere/foreldre.
- Flere voksen personer med oppgaver under spillrunder (eks kan være Fair-Play vert, dommeransvarlig etc.)
- Håndballskoler i høst- og vinterferie. Flere klubber søker Gjensidige Stiftelsens Håndballskoler
- Starte egen håndballskole.

5 - Utdanning og kursing

Kompetanse kan være avgjørende for at barn forblir i sin idrett. Regionen og klubber må sørge for at de som trenger/ønsker påfyll får det.

- Legge til rette for flere trenerkurs. Både trener 1, men også eget Barnehåndballtrener kurs.
- Flere Temakvelder trenere, sonevis (fokus på offensivt forsvar, målvakter o.l)
- Barnekampllederkurs (vi trenger flere dommere – mulig trenere/oppmenn også trenger dette kurset?)
- Temakvelder klubber, sonevis (fokus organiseringa, rekruttering, arrangement o.l)
- Håndballseminaret – skape en viktig møteplass for barnehåndballen

DEL 4: HANDLINGSPLAN UNGDOMSHÅNDBALL PERIODEN 2016 – 2020

NHF REGION INNLANDET

«Flere lenger»

INNLEDNING

Denne delen av Handlingsplanen skal være et utviklingsverktøy rettet mot ungdomshåndballen i Region Innlandet for kommende tingperiode. Klubbhuset ble vedtatt på håndballtinget i 2015 med visjonen «flere spillere lenger». Prosjektet ble lansert og offentliggjort den 01.09.2016 og ligger som fundament for denne delen av handlingsplanen. Mer informasjon om prosjektet kan leses på www.handball.no/klubbhuset.

KLUBBHUSET I NHF REGION INNLANDET

Handlingsplanen fra 2014-2016 understreket at i NHF Region Innlandet er frafallet fra ungdomshåndballen på rundt 90% i flere årskull etter hverandre. Vi ser ringvirkningene av frafallet også i seniorhåndballen hvor antallet spillere har hatt en betraktelig tilbakegang de siste årene. I forrige tingperiode så derfor Regionstyret reduksjon av frafall i ungdomshåndballen som ett av de viktigste områdene å fokusere på. Klubbhuset skal jobbe for å beholde flere spillere lengre. Den nasjonale målsetningen er tydelig definert:

Innen utgangen av 2019 skal det være 10% flere spillere i alderen 13-19 år enn hva det var da vedtaket ble gjort i 2015.

I 2015 var det 1440 lisensierte spillere i aldersgruppen i Region Innlandet. En økning på 10% betyr derfor at vi **i 2019 skal ha 144 flere** lisensierte spillere enn hva vi hadde i 2015. Målingene gjøres trinnvis for å evaluere underveis hvordan vi ligger an i forhold til hovedmålet. Dette gir Region innlandet følgende delmål:

- 2017: 72 flere spillere (5% økning, 1512 spillere)
- 2018: 101 flere spillere (7% økning, 1541 spillere)
- 2019: 144 flere spillere (10% økning 1584 spillere)

Undersøkelser på bakgrunnen for frafallet i ungdomsårene viser at bildet er sammensatt og det er flere faktorer som spiller inn. Region Innlandet har stor variasjon i demografi og størrelse på klubber. Det er derfor sannsynlig at årsakene i vår region kan variere fra klubb til klubb utfra hvilke utfordringer de møter i sitt daglige virke. For å øke antallet spillere må vi møte de der de faktisk er, i klubben.

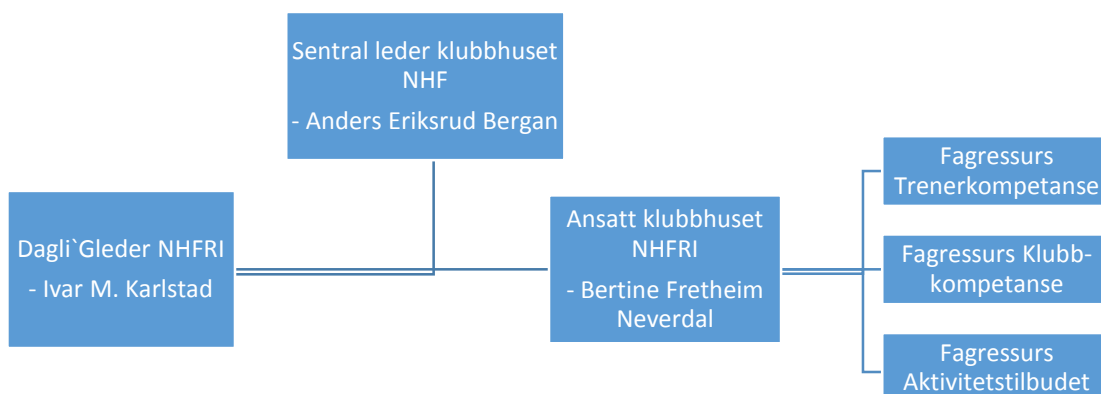
Gjennom klubbhusprosjektet har vi mulighet til å åpne en dialog med klubben på en systematisk måte via "klubbanalysen". I de første månedene av prosjektet inviteres alle klubber i regionen til å ta denne analysen. Dette er et verktøy for å identifisere hvor det er mest hensiktsmessig å iverksette tiltak i den enkelte klubb og hjelpe dem på veien mot «flere spillere lengre».

Det er flere områder vi faktisk har mulighet til å påvirke. Basert på de undersøkelser som er gjort på frafall har man kommet frem til tre viktige fokusområder. Etter gjennomført klubbanalyse skal derfor eventuelle tiltak gjøres innenfor:

- Trenerens kompetanse
- Klubbens kompetanse
- Aktivitets tilbudet i spillerens nærmiljø

Organisering av klubbhuset i Region Innlandet

Klubbhuset som nasjonalt prosjekt er organisert med en sentral leder. Den sentrale lederen samhandler også med en klubbhusmedarbeider i hver region som jobber med prosjektet regionalt. Disse aktørene danner det nasjonale klubbhusteamet. Dette skal være med på å skape samarbeid på tvers av regionene og gir oss muligheten til å hente inspirasjon fra hverandre. Region Innlandet har også startet prosessen med å bygge et regionalt klubbhusteam. Dette vil bestå av personer med fagkompetanse innenfor de tre områdene som er beskrevet ovenfor.

Figur 1: Organisering av Klubbhuset Region Innlandet (NHFR I)

Regionens klubbhusmedarbeider skal motta besvarte klubbanalyser og deretter distribuere personell og materiale til den enkelte klubb utfra deres behov. Videre beskrives hva som kommer til å ligge av slike muligheter for klubber som melder seg til å være med i prosjektet den kommende tingperioden. Det vil også bli beskrevet andre tiltak som vil gjelde for det generelle arbeidet i utvikle regionen i tråd med visjonen "flere lenger".

TRENERES KOMPETANSE

Norges Håndballforbund ser trenerne som helt avgjørende for hvordan unge håndballspillere opplever sin håndballhverdag. Tanken bak et løft av trenerkompetanse som en del av klubbhuset er at all hjelp og støtte til utvikling for trenere vil være positiv for ungdomshåndballen. Vi har allerede ordinær trenerutdanning, impulssamlinger, og annet informasjonsarbeid. Regionen ser det likevel som av stor betydning å forsterke de områdene vi allerede har, samt iverksette noen nye tiltak som kan løfte dette området høyere i klubbene.

Trenermentor

Trenermentor som tiltak i klubbhuset har bakgrunn i et ønske om å etablere en ny funksjon i Norsk håndball som skal ivareta og utvikle klubbenes trenere. Konseptet og utformingen er utviklet av NHF sentralt. Aktuelle trenermentorer i klubb får kurs hos regionen, uten kostnad for klubben. Kurset er tiltenkt å gi deltakerne en basis som gjør de i stand til å gjennomføre forenklete utviklingsprosesser sammen med klubbtrenerne samt fungere som en samtalepartner og veileder i deres trenervirke. Målet er å gjøre trenermentoren i stand til å observere og utvikle disse områdene hos den enkelte trener de er mentor for. En trenermentors rolle er å følge trener i et definert tidsrom hvor man varierer mellom observasjon, dialog og tilbakemelding. Det er dialogen og utviklingen mellom mentor og trener som definerer retning og fokusområder for samarbeidet.

Dette tilbudet vil være tilgjengelig for alle klubber i regionen, uavhengig av gjennomført analyse. De som gjennomfører analysen og dermed blir en del av klubbhusprosjektet får tilbud om en tettere oppfølging i å etablere ordningen hos seg selv. Så lenge klubben har en eller flere personer de vil sende på kurs får de utdannet disse til trenermentorer hos Regionen. Vi at det er stor variasjon i regionens klubber i forhold til deres tilgang på menneskelige ressurser og fagkompetanse. Mange klubber sliter å skaffe trenere for laget i seg selv og det kan derfor bli en utfordring å fremstille en slik rolle. Regionen ser det likevel som av stor betydning å ta vare på de trenerne man har, gi dem rom for utvikling og føle seg sett. Trygghet og mestring for treneren i sitt virke skaper trivsel som igjen er grunnleggende for at spillerne også skal trives. Derfor skal vi finne løsninger som gjør denne ordningen tilgjengelig, men dette kan bety at organiseringen av trenermentor vil variere.

På veien mot ungdomstreneren

Dette tiltaket vil være for trenere som jobber med spillere som skal inn i ungdomshåndballen. Konseptet og spesifikt innhold skal utvikles frem mot den kommende sesongen. Grunntanken er at mellom 3-5 klubber skal kunne samarbeide om et opplegg hvor trenerne får oppfølging fra regional trenerutvikler. Klubbtrenerne skal også følge opp hverandre. Den kommende tingperioden (to år) er målet å etablere minst ett miljø i hver sone. De minste og mellomstore klubbene vil bli prioritert først, men det er et mål at i løpet klubbhusprosjektets periode vil dette være et etablert konsept hvor alle klubber i regionen er involvert.

For trenerne skal dette være et grunnlag for:

- Erfaringsutveksling
- Inspirasjon og faglig påfyll.
- En arena for diskusjon med "likesinnede".

- Bevisstgjøring av sin rolle som trener for unge utøvere.
- Mulige samarbeid i tiltak mot sårbare årganger.

Most valuable player – målvakta

Målvakta er i en særegen posisjon i forhold til laget. Dersom et lag mister sin målvakt er det ofte kort vei til å miste de andre spillerne da det blir en utfordring å ha kvalitet i trening og kamp. Samtidig ser vi at dette er en posisjon som gjerne får mindre oppfølging på trening enn de andre. Mange trenere i lavere aldersklasser føler at de har for lite kompetanse på spillerposisjonens særegenhet. En spiller som føler seg lite sett, er i stor risiko for å slutte.

Vi etablerer et påmeldingskonsept hvor det vil bli gjennomført 3-4 økter av regionale målvakts trenere i hver sone som kun har fokus på målvakta. Målet er inspirasjon og motivasjon for målvakter og heving av trenerkompetansen på denne posisjonen. I førsteomgang vil tilbudet være tilgjengelig for utøvere mellom 13 og 15 år. Trenere skal inkluderes i øktene gjennom kommunikasjon med regionens trenere, mulighet til å være med på gulvet, kunne stille spørsmål, samt tilgang på øktplaner og annet øvingsmateriale. Dette tiltaket er en del av et større og mer langsiktig arbeid for kompetanseheving i forhold til målvakta og bevisstgjøring av denne posisjonens betydning.

Flere sertifiserte trener 1 og 2

I 2016 har vi økt antallet sertifiserte trenerinstruktører med 2 personer og i tillegg har vi 4 nye instruktørkandidater. Med sterkere bemanning har vi et godt utgangspunkt for å få gjennomført flere trener 1 rekker i løpet av en sesong enn tidligere. Med en komprimert og mer fleksibel løsning på trener 2 i tillegg håper vi å motivere flere til å ta trenerkurs. Dette skal bidra til å skape et kompetanseløft blant trenere i regionen. Målsetninger og fokusområder innen trenerkurs for den neste tingperioden vil være:

Mål:

- Minimum 4 barnetrenerkurs i året
- Oppstart av minst én trener 1 rekke i HVER sone i løpet av en sesong.
- Minst 10 sertifiserte trener 2 per år.

Fokus:

- Oppfølging av trener 1 deltakere gjennom konseptet «på veien mot ungdomstreneren».
- Oppmuntre Trener 1 deltakere til også å ta trener 2. Dette gjelder særlig kvinnelige trenere.
- Systematisere og kvalitetssikre trener 1 kurset gjennom en felles IT – plattform for trenerinstruktørene.

KLUBBENS KOMPETANSE

For den neste tingperioden skal det meste av klubb utviklings arbeid foregå innenfor klubbhusets rammer. Dvs. at for å kunne oppnå kompetanseheving i den enkelte klubb er vi avhengige av at klubben initierer en prosess og tar klubb analysen. Etter gjennomført analyse er det flere områder vi nå har klare rammer og materiale tilgjengelig for å kunne iverksette tiltak innenfor dette området, blant annet:

- Frivillighets arbeid
- Sportslig organisering – organisering av lagene.
- Klubborganisering – hvordan er styret organisert, samt veiledning til hvilke verv og funksjoner en bør ha.
- Samarbeid:
  - Mellom lagene i klubben.
  - Med andre idretter i nærområde
  - Med andre håndballklubber i nærområdet.
- Slutta/ flytta registrering – verktøy for å fange opp spillere som har sluttet av ulike årsaker.
- Medlemsundersøkelsen – verktøy for å ta "tempen" på egen klubb. Hva tenker medlemmene om hvordan det står til i klubben?

AKTIVITETSTILBUDET I SPILLERNES NÆRMILJØ

Dette området involverer mange faktorer, alt fra det som styres regionalt til hva klubben tilbyr sine spillere utenom det ordinære kamptilbudet. I tillegg kommer også hva man forteller spillerne sine med tanke på tilrettelegging for å kunne drive på med flere aktiviteter ved siden av håndballen. Denne seksjonen deles derfor i nivåene klubb og Region.

Aktivitetstilbudet i klubb

Når spillere når ungdomshåndballen kan det fort bli mer fokus på kampen og resultatet. Det stilles også høyere krav til treneren i forhold til det å nå resultatorienterte mål. Det er kampen og konkurransen vi lever for i idretten, men betydningen av det sosiale aspektet må ikke bli glemt. Ensidig resultatorientering i trening og kamp skaper et utrygt læringsklima for spiller og har stor betydning for hvor lenge man blir værende i idretten. Vi tror også at det å skape situasjoner hvor man får nye innspill og kan være sammen i andre arenaer enn den ordinære aktiviteten skaper en tilknytting og tilhørighetsfølelse til laget som gruppe.

Dette vil igjen sørge for at man bevarer spillerens motivasjon for å være med lengst mulig. Spørsmål vi vil stille oss i arbeidet med aktivitetstilbudet på klubb nivå vil derfor blant annet være:

- Hvordan er det sosiale klimaet i laget?
- Har klubben andre arenaer for sosialt samvær for spillerne sine enn treningen og kampen?
- Hva skjer mellom sesong slutt og oppstart av ny sesong?
- Kan vi trene på tvers av lag?

- Samarbeider vi med andre idretter slik at spillerne kan drive med flere aktiviteter dersom de ønsker det.
- Dersom samarbeid er vanskelig, finner vi løsninger eller skapes det hindringer?
- Kan vi holde interne turneringer og andre aktiviteter i klubben eller i samarbeid med naboklubben?
- Hvordan kommuniserer vi med spillerne i kamp og trening? Hvilket fokus skaper dette hos spillerne?

Aktivitetstilbudet regionalt

Det regionale aktivitetstilbudet omfatter både spillerutviklingen og det regionale kamptilbudet. Eventuelle tiltak i disse områdene er betydelig større endringsprosesser som har konsekvens for flere enn på klubbnivå. Dersom klubbene skal se betydningen av sin daglige praksis for å beholde flere lengre sees det likevel som av stor betydning å igangsette prosesser på dette nivået.

Spillerutvikling

En av hovedvisjonene i spillerutviklingen har lenge vært følgende:

Maksimal utvikling for den enkelte, samt å bidra i utvikling og inspirere spillerne slik at flere når senior alder.

Dette er i godt samsvar med visjonen i klubbhuset. Men det er viktig å understreke at oppnåelse av en slik visjon ligger i at det skjer «der de faktisk er, i klubben». Klubbene sender sine utøvere til spillerutviklingstiltak i regional regi hvert år, men vi stiller oss spørsmålet om hva mer som skjer utover det at spilleren møter opp på samling. For at spillerutviklingen skal nå visjonen som er skrevet, må koblingen mellom klubb og region på dette området forsterkes. Spillerutviklingen skal de neste årene bli enda bedre i å invitere trenerne, opprettholde kontinuerlig kommunikasjon, inspirere og inkludere. Dette skal gjelde for både trener og spiller. For å nå ut til flere, oftere skal vi prøve ut noen tiltak i tiden fremover for å forsterke koblingen mellom klubb og regionens spillerutvikling. Noe er allerede iverksatt i form av flere påmeldingsaktiviteter i 14 og 15 års gruppene. Fokuset her den kommende tingperioden er å gjøre disse tilbudene så tilgjengelig som mulig hvor alle som vil får delta, uten at det skal gå på bekostning av kvaliteten på tilbudet. Vi skal også jobbe aktivt med flere tiltak for fagutveksling, inspirasjon og kommunikasjon med og for klubbtrenerne.

DEL 5: HANDLINGSPLAN DIVISJONSHÅNDBALL PERIODEN 2016 – 2020

NHF REGION INNLANDET

«Vekst i divisjonshåndballen»

INNLEDNING

Divisjonsspillet i Region Innlandet har alle nivåer. Vi har Elverum som presterer i inneværende sesong på høyeste internasjonale nivå og vi har andre lag i menn 3. divisjon eller i kvinner 4. divisjon som spiller håndball for gleden av å trene sammen, ja kanskje har de ikke lyst til å spille kamper engang, men de holder på.

Historisk har det de siste 15 årene vært fra 41 – 49 divisjonslag i Innlandet, hvorav 1-5 har vært i Eliteserien.

Omleggingen av 2. divisjon, med reduksjon av 36 lag pr. kjønn og regionalisering av 3. divisjon gir Innlandet noen utfordringer. Elverum har i en årrekke hatt de to beste lagene i regionen på herresiden, med Eliteserielag og 2. divisjonslag. På kvinnesiden har Opplandsklubbene i en periode på 30 år fram til 2007, vært en til tre lag i Eliteserien. I skrivende stund står man tilbake med Storhamar som eneste lag i Eliteserien, mens Gjøvik for øyeblikket er Opplands beste lag i 2. divisjon.

HVA ER STATUS HØSTEN 2016?

Divisjon	Lag menn	Lag kvinner
Eliteserien	Elverum	Storhamar
1. divisjon		
2. divisjon	Elverum 2 LFH09	Gjøvik Elverum Storhamar Bredde
3. divisjon	Hernes/Elverum LFH09-2 Kongsvinger IL Veldre Toten HK Toten HK-2 Lunner Skarnes Gausdal Storhamar Nordbygda	Furnes LFH09 Kongsvinger IL Skreia Otta Lunner Toten HK Veldre Gjøvik HK-2 Flisa Sørskogbygda Grue K3

4. divisjon

Nordbygda
Fron HK
Redalen
Skjåk
Skreia-2
Varde
Øyer/Tretten IF
Veldre-2/Nes
Kongsvinger-2
Fagernes
Snertingdal
Stange
Storhamar-2
HK Vestre Toten
Lunner-2

Vi kan fastslå at vi fortsatt er i samme «gata» som i 15 år, da det i inneværende sesong er 45 lag som spiller i fem nivåer. Vi kan også fastslå at dette ikke er nok lag. Noen lag trekker seg fordi det blir for lange reiser og noen trekker seg fordi man mangler spillere, eller en kombinasjon av disse to forholdene. Så et hovedmål for den kommende fireårsperioden må bli økning av antallet lag.

MÅL

I NHF Region Innlandet skal det i sesongen 2020/2021 være 57 divisjonslag med følgende spredning:

Divisjon	Lag menn	Lag kvinner
Eliteserien	1 lag	1 lag
1. divisjon	1 lag	1 lag
2. divisjon	3 lag	4 lag
3. divisjon	12 lag	12 lag
4. divisjon		24 lag

Dette er åtte lag over det som har vært realiteten de siste 15 årene, men det er kun tre lag per sesong i økning, samtidig som vi må jobbe for å beholde eksisterende lag. Så er spørsmålet hvordan dette skal skje?

ORGANISERING

I løpet av sesongen 2016/2017 skal et divisjonsutvalg etableres. Dette skal bestå av:

- Politisk leder fra regionen, valgt fra Regionstyret
- Daglig Leder i Regionen
- 2 representanter fra 3. divisjon menn
- 2 representanter fra 3. divisjon kvinner
- 2 representanter fra 4. divisjon kvinner
- 2 representanter fra NHF-serier

Til sammen 10 personer som møtes 2-4 ganger per sesong. Valg av disse representantene vil skje på møter der alle klubbene er inviterte.

Ideen med utvalget er å utveksle, samle og utvikle divisjonshåndballen i Innlandet. Alt fra hvordan klubbene jobber med ungdom for å få disse til å ta en «voksenhåndball»-rolle til hvordan selve kampaktiviteten skal organiseres og gjennomføres.

TILTAK 2016-2020

Serieutvikling 3.- 4. divisjon

Vi har startet et utviklingsarbeid for seriespillet i 3. og 4. divisjon. Dette inneholder:

- Møter for alle klubbene
- Felles spilledatoer,
- Kåring av årets lag
- Bankett,
- Undersøkelse og evaluering.

Hva som vil være fremmende for disse divisjonsnivåene vi ikke så mye om ettersom det har vært begrenset hva som har vært gjort fram til nå. Sesongen 2016/2017 danner et utgangspunkt og så vil alt som blir gjort for inneværende sesong bli evaluert, vurdert og endret til det bedre for neste sesong.

Presentasjon av divisjonshåndballen

Alle klubber med divisjonslag vil bli presentert på regionale plattformer i løpet av sesong. Dette vil dreie seg om bilder, beskrivelser av planene og opplegget i hver klubb. Alt som skjer i 3. og 4. divisjon vil få en oppmerksomhet på nettsiden, facebook og via e-post/klubbinfo.

Historiene skal formidles, og dette må regionens administrasjon ta ansvaret for.

Det bli arbeidet med å skape et nettverk av skribenter og fotografer for å få fram stoffet fra hver klubb og hendelsene omkring hver klubb og lag.

Samspeillet mellom klubber og mellom klubber/regionen må styrkes i årene framover.

Et kvinnelag og et herrelag opp i 1. divisjon.

Vi er som nevnt innledningsvis fattige på elitelag i forhold til hva vi har vært vant med. Dette drier seg om kvinnesiden, hvor kun Storhamar står tilbake som elitelag. På herresiden er det Elverum som har vært alene i toppen av norsk håndball i over 20 år.

Vi ser det som påkrevet at det gjøres en innsats for å få opp flere lag til de to øverste nivåene. Regionen ønsker å ta tak i dette som to prosjekter.

På kvinnesiden er en god mulighet for at Gjøvik HK innenfor fireårsperioden når 1. divisjons og kan stabilisere seg der. Regionen vil bidra til at dette blir mulig, gjennom en forpliktende avtale med Gjøvik HK.

For herresiden er nok utfordringene større enn på kvinnesiden, men det skal ikke hindre oss i å ta fatt på oppgaven med å bygge En klubb og et lag som klarer å tas seg til 1. divisjon. Et lag fra Innlandet rykker opp til 2. divisjon hvert år, og dette gir muligheter.

Ideen er derfor å skape et klima for at en klubb rykker opp i perioden. Ideen er å lage en avtale mellom en klubb og region som skaper grunnlaget for dette opprykket. Initiativ vil bli tatt i løpet av sesongen 2016/2017 for å få på plass en avtale.

Bruk av Eliteserien og E-cup på markeds- og utviklingsiden.

Regionens administrasjon tar tak i de prestasjonene og det som omgir Elverum og Storhamar, og tar dette inn i en nettbasert formidling. Regionen vil bruke mer ressurser på å følge opp Eliteserien og gi dette «live» ut til andre i vår region.

Elverum og Storhamar har mange hendelser i løpet av en sesong, og regionens arbeid må knyttes tydeligere opp til eliteklubbens innsats. Regionen må støtte, formidle og bidra til utvikling i begge klubbene.

Dersom flere klubber kommer til i perioden, tas disse inn i arbeidet.

DEL 6: HANDLINGSPLAN DOMMERUTVIKLING PERIODEN 2016 – 2020

NHF REGION INNLANDET

«Tettere på»

Innledning

Denne handlingsplanen skal være et styringsverktøy for kommende tingperiode, både regionstyret, administrasjonen i regionen, utvalg og klubber.

NFHs strategiplan er overordnet og detaljert. Med bakgrunn i dette så har Regionstyret valgt å la den regionale handlingsplanen være en angivelse av hvilke fokusområder vår region særlig må innrette arbeidet mot for kommende tingperiode for å nå målsetningene innen dommerutviklingen. Handlingsrommet for nye tiltak har sine begrensninger økonomisk, men vi tror det er mulig å bedre dommerutviklingen med dagens økonomiske ressurser. I tillegg har klubbene gjennom håndballtinget 2016 sak 11/2016 akseptert en egen avgift som skal benyttes til dommerutviklingsarbeid over de neste 4 årene. Det regionale budsjettet vil endre underveis i perioden, avhengig av aktiviteten og resultater av det som gjøres.

Dommervisjon for Region Innlandet

«Tettere på» er visjonen innen dommerutvikling. Vi ønsker å bygge en organisasjon som kommer tettere på dommeren, dommerkontakten og klubben. For å lykkes med dette krever det at NHF RI organiserer seg deretter og at klubbene øker sitt fokus på dommerutviklingsarbeidet i klubb.

Målet for dommerutviklingen i Region Innlandet 2016 – 2020

NHF Region Innlandet har et mål om at det skal være:

- Flere dommere i aldergruppen (18 – 40 år) til å forbli i dommergjerningen lengre
- Flytte opp 10 par ett utviklingsnivå per sesong
  - 1 trainee
  - 2 Utviklingsgruppe 1
  - 7 Utviklingsgruppe 2
- Øke klubbenes forståelse av dommerutviklingsarbeidet samt få dem til å jobbe aktivt med det.
- Organisere dommerutviklingen i regionen på en effektiv måte

Målsetninger for dommerutviklingen omhandler flere elementer, her er de viktigste:

- Øke antall dommere i aldersgruppen 20 – 40 som dømmer 50 + kamper hver sesong – målet er 10 par. Samt flytte opp 10 par ett utviklingsnivå
- «alle» par skal tilhøre en dommergruppe og kartlegges
- Konvertere alle som skal jobbe med dommerutvikling i regionen (mange har gammel dommerfaglig utdanning, de må inn til et oppfriskningskurs før de kan bidra)
- Bedre informasjonsflyten mellom regionen og dommere.

- Få etablert et fagteam innen dommerutviklingen og styrke ressursgruppen til dommerne

Generelt så er ønsket at flere skal forbli lengre i dommergjerningen. For å lykkes med dette må NHF RI organisere dommerutvikling slik at den omtales på en positiv måte. Gjennom å komme tettere på aktørene samt gjennom god organisering, skal det være mulig å lykkes med målsetningen

Status per 2016

Det har sjeldent vært for lite dommere i Region Innlandet, men vi sliter med å ha nok dommere på de forskjellige nivåene. Utfordringen er størst på de beste nivåene i regionen. I tillegg har regionen i en årrekke levert dommere til de øverste nivåene i landet, den trenden ser ut til å fortsette.

Organisering

Organisering innen dommerutviklingen blir en viktig oppgave, slik vil det bli organisert:

Fagteam Dommerutvikling

Øverst i kartet vil Fagteam dommerutvikling ligge, her skal de overordnede prosessene rundt den faglige utviklingstrappen ligge. Den «røde tråden» skal utvikles og vedlikeholdes. Teamet skal bestå av 4 personer. Dette er allerede igangsatt høsten 2016 og består nå av:

- Espen Rønning, leder
- Frode Dahlberg Hanssen
- Kai Vidar Lundstad
- Ørjan Gangnes

Fagteamet har ansvaret for at det dommerfaglige budskapet forankret i organisasjonen og at dommerutviklere er oppdatert på det faglige innholdet. Fagteamet er således en administrativ gruppering med operative arbeidsoppgaver. I dag er Fagteamets medlemmer bestående kun av operative personer.

Gruppelederteamet

Under Fagteam dommerutvikling ligger gruppelederteamet. Gruppelederteamet skal være den operative delen og skal forvalte/lede sine grupper ut fra den «røde» tråden gitt fra fagteamet.

- Ledet og utvikle dommere i sin dommergruppe
- Legge til rette for utdanning/kurs/temakvelder i sin gruppe/soner

- Bindeleddet mellom dommere, klubb og region for sin gruppe
- Delta på gruppeledermøter med fagteamet

Dommerutviklingen er inndelt i grupper, som har sine gruppeledere.

Alle gruppeleder møte fire ganger hver sesong til gruppeledermøter med fagteamet. Her diskuteres dommerfaglige muligheter og utfordringer, samt at man deler erfaringer man har gjort i sesongen så langt. Det gir oss muligheten til å justere kursen etter behov som oppstår.

Tiltak dommerutvikling i perioden 2016 - 2020

1 – Tettere på aktørene

Regionen ønsker at flere dommere, dommerkontakter, klubber og dommerutviklere skal være så godt forberedt som mulig før sesongen starter. Det må skapes flere møteplasser og bedre dialog mellom partene

- Oppstartsmøter i flere soner hvor regionen, klubber, dommerkontakter og dommerutviklere møter opp for informasjon og dialog rundt dommerutviklingen.
- Oppstartsmøter for de forskjellige dommergruppene skal prioriteres
- Organisering av dommerutviklingsarbeidet er viktig. Det skal etableres dommergrupper på nivå og geografi
- Det skal gjennomføres flere samlinger og observasjoner
- Dommerutviklere skal igjennom oppstartsmøter med fagteamet

2 – Organisering av klubb

Vi legger opp sesongen slik at det skal bli flere møtepunkter mellom regionen og klubbene. Vi håper at budskapet om økt fokus rundt dommerutviklingsarbeidet i klubb økes. Regionen ønsker å jobbe for at klubben setter fokus på følgende når det kommer til dommerutviklingsarbeid i klubb, og vi kommer til å vektlegge dette under våre besøk:

- Øke fokuset og prioriteringen av dommerutviklingen. Her ligger nøkkelen til at flere dommere forblir lenger i sin virke. Vi må komme tettere på dommerne.
- Representant i styret med ansvar for dommerutvikling
- De fleste klubber har en dommerkontakt, vi ønsker at denne personen får en tydeligere oppfordring til oppfølging av dommere i klubb. Regionen vil bidra med kursing av dommerkontakter.

Hvordan klubbene organisere seg kan være forskjellig, men alle klubber har ansvaret for at fokuset på dommerutviklingen løftes. Da må dette inn i klubbens styrer og klubbene må aktivt jobbe med å løfte dette arbeidet. Regionen fikk aksept fra klubbene om å øke fokuset på dommerutviklingen gjennom den neste 4 års perioden. Det holder ikke at klubbene bare betaler en avgift, de må øke fokuset og prioritere dommerutviklingsarbeidet i klubb.

3 - Utdanning og kursing

Kompetanse kan være avgjørende for at dommere skal forbli lengre i sine oppgaver. Regionen må legge til rette for kurs og klubber må sørge for at det er økonomiske midler til å videreutvikle dommere.

- Legge til rette for flere dommerkurs. Både dommer 1 og 2, men også egen dommer barnekamp kurs i samarbeid med de klubbene som ønsker det
- Utdanne flere Dommer Barnekamp Instruktører i klubb
- Flere samlinger med dommergruppen og felles samlinger for dommerne
- Dommerkontakt kurs
- Håndballseminaret – skape en viktig møteplass for dommerutviklingen

4 – Kamper

Regionen jobber hele tiden for at man skal få dømme flest mulig kamper på det nivået man hører til. Våre hovedutfordringer er klasser med få lag og store reiseavstander, noe som gjør at det ikke alltid er like lett å løse dette. Vi prøver å bedre dette gjennom:

- Oppstartsmøter, innhente og formidle informasjon
- Teste nye måter å løse avvikling av spillrunder på. Denne sesongen tester vi ut spillehelger på 3. og 4. divisjonsnivå – flere kamper på en dag krever mange dommere
- Sendt dommere over lengre geografiske avstander for å dømme «rette kamper» med dommerutvikler tilstede.